

OPEN BRIEF

Aan - *de Raad van Bestuur van de WUR*
- *de directeur bedrijfsvoering Animal Science Group*

In afschrift aan

- *gemeente Heeze-Leende, provincie Noord-Brabant*
- *landelijke en regionale media*

datum: 17 december 2019

betreft: VIC Sterksel, “Wageningen: practise what you teach & practise what you preach”

Geachte dames en heren,

Bijgaand een met redenen omkleed verzoek om af te zien van de voorgenomen verkoop van VIC Sterksel en in plaats daarvan de varkenshouderij en de bijbehorende mestvergister te saneren. Hieronder de situatie, het perspectief en een alternatief.

De situatie

Als onderdeel van het ingezette beleid worden de onderzoeksactiviteiten in het Proefstation van de Veehouderij, sinds 2001 opererend als VIC Sterksel, het Varkens Innovatie Centrum van de WUR in Sterksel, Noord Brabant, per 1 januari 2020 afgesloten. Wij hadden het vanzelfsprekend gevonden als de WUR besloten had dit proefstation zelf te sluiten en de locatie ter plekke terug te geven aan de natuur. Het VIC, dat naast kantoor- en bezoekersruimten bestaat uit een varkenshouderij en een co-vergister voor mest, ligt daar immers óp de rand van het natuurgebied de Lange Bleek en op nog geen kilometer afstand van het Natura-2000 gebied de Strabrechtse Heide.

Bij de oprichting in 1970 waren er redenen om dit proefstation geïsoleerd in een varkensluwe zone te positioneren. Vandaag de dag zijn er alleen maar redenen om tegelijk met de proeven op deze locatie ook te stoppen met dit in de loop der jaren uit de kluiten gewassen proefbedrijf. De varkenshouderij en de mestvergister – die letterlijk tégen het bos aan staat - zouden zo spoedig mogelijk gesaneerd moeten worden. Daar hebben wij als vertegenwoordigers van omwonenden, van de dorpsraad Sterksel, van het Brabants Landschap, van het IVN Heeze-Leende en van het Brabants Burgerplatform het afgelopen jaar stevig op aangedrongen.

Recent is er in de gemeenteraad van Heeze-Leende een motie aangenomen, ingediend door een veehouder annex CDA-raadslid, waarin het college van B&W opgedragen wordt alles in het werk te stellen om Wageningen te bewegen het VIC te laten saneren. Dat zou mogelijk zijn via de landelijke saneringsregeling ‘geur’ die per 25-11-2019 opengesteld is, want het VIC pleegt een forse aanslag op de neus van de omwonenden en de recreanten in het gebied. Een tweede kans om het VIC met overheidsgeld te laten saneren biedt zich aan in het kader van een opkoopregeling stikstof die nu in de maak is. Want het VIC is ontegenzeggelijk een bedrijf dat momenteel bijdraagt aan een te hoge ammoniakdepositie op de nabijgelegen natuur. Verzuring, oprukkende vergrassing en vershraling van de biodiversiteit zijn daar hierdoor eerder regel dan uitzondering. De Omgevingsdienst ZO Brabant heeft onlangs tijdens een informatie avond over mestvergisting voor de MRE, de Metropool Regio Eindhoven, aangegeven dat deze activiteit op deze locatie nu zeker geen milieu-vergunning meer zou krijgen.

Het perspectief

De WUR is voornemens het hele proefstation met alles erop en eraan te verkopen aan Zitta Biogas, een bedrijf dat door wil gaan met de mestvergister en de daaraan in de vergunning verbonden varkensproefstation. De WUR kan het hele proefstation zomaar overdoen, omdat aan de bedrijvigheid op deze locatie een hardheidsclausule van de provincie gekoppeld is, waarmee experimenten hier wettelijk afgedekt zijn in het kader van de provinciale verordening Natuurbescherming. Deze hardheidsclausule is in 2018 nog opnieuw vastgesteld. Wranger kun je het vandaag de dag bijna niet bedenken. En zolang de nieuwe eigenaar onderzoek blijft doen naar methoden of technieken om de emissie van varkens te reduceren, mag hij onder de vlag van voormalig proefbedrijf voor de veehouderij hier de business voortzetten. Zolang hij binnen de ruime marges blijft die hier vanouds gelden. Maar die waren bedoeld voor wetenschappelijk onderzoek.

Wij zijn in Sterksel jarenlang trots geweest op het VIC. We hebben de minpunten voor lief genomen. Maar nu verzoeken wij de raad van Bestuur van de WUR dringend om dit voornemen te heroverwegen en af te zien van een eventuele verkoop aan de aspirant nieuwe eigenaar, Zitta Biogas, die thans de vergister huurt. Dat deze locatie voor hem een aantrekkelijke optie is, zal duidelijk zijn. Bovendien wil hij samen met Re-N Technology deze vergister inzetten als demonstratie- en instructie-project voor boeren die zelf zo'n installatie willen bestellen. Volgens een meer recente lezing van Zitta Biogas zal deze kleine vergister gaan functioneren als pilot voor proces-innovaties bij grotere vergisters. Er er gaat ook onderzoek gedaan worden in de varkenshouderij. Echter zonder de WUR.

Hoe dan ook. Het verbaast ons het meest dat de WUR deze locatie niet saneert, maar overweegt op zeer korte termijn te verkopen. Het lijkt er op dat Wageningen nu even de kop in het zand steekt, waar het gaat om toepassing van de eigen kennis, inzichten en richtlijnen. Op basis van onderzoeken en toekomstscenario's wordt in het eigen 'Strategisch plan 2019-2022' geconcludeerd dat onze huidige agri-foodsystemen de overstap moeten maken naar een circulaire landbouw en wordt er gepleit voor natuurinclusieve landbouw. De ambitie wordt helder verwoord: *“Met kennis, onderwijs en onderzoek van het allerhoogste niveau wil WUR mondiale uitdagingen aangaan en de vereiste transities vormgeven en versnellen. Hiermee dragen we bij aan de ontwikkeling van innovatieve technologische, maatschappelijke en natuurgebaseerde oplossingen om bio-circulaire agri-foodsystemen te bouwen. Deze oplossingen dragen ook bij aan de bescherming van de natuur, verbetering van biodiversiteit en ondersteuning van leefbare stedelijke en rurale gemeenschappen.”*ⁱ Wat ons betreft geldt deze ambitie niet alleen mondiaal, maar zeker ook dicht bij huis, in het buitengebied van Sterksel.

Ook de andere principes en uitgangspunten zoals geformuleerd op de website van de WUR lijken in deze case nauwelijks een rol te spelen: *“Duurzaamheid en Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO) zijn belangrijke pijlers voor Wageningen University & Research. Ze komen tot uitdrukking in onze missie 'To explore the potential of nature to improve the quality of life', én in onze ambitie om voorloper te zijn op het gebied van duurzame bedrijfsvoering. Kortom, Wageningen University & Research staat voor duurzaamheid.”* Wat betreft maatschappelijk verantwoord ondernemen is ook het Strategisch plan 2019-2022 glashelder: *“Als organisatie blijven wij een voortrekkersrol vervullen op het gebied van duurzaamheid en maatschappelijk verantwoord ondernemen.”*ⁱⁱ

In de slotsom van dit plan wordt gesteld dat Wageningen zelf zal moeten veranderen om haar ambities te halen: *“hiervoor zullen we zelf moeten veranderen. We hebben twaalf Change Performance Indicators (CPI's) vastgesteld om de voortgang in het bereiken van onze ambities te volgen.”* Een daarvan is een betere verbinding met de maatschappij en partners. U zult begrijpen dat wij u oproepen om deze woorden waar te maken. Hier en nu in Sterksel.

Het alternatief

De wijze waarop het VIC in Sterksel ‘verhandeld’ zou worden, zou een klap in het gezicht zijn van de omwonenden en andere betrokkenen. Bovendien scoort deze transactie niet alleen negatief op de eigen uitgangspunten en ambities van de WUR, het is ook een gemiste kans. Als de stallen en vergister binnen een of andere regeling gesloopt worden, blijft er met de bezoekersruimte en de overige voorzieningen een accommodatie over die uitstekend kan functioneren als Innovatie Centrum voor Natuurinclusieve landbouw en/of voor onderzoek naar optimalisering van begrazing van vee in natuurterreinen. Er is dus een alternatief dat past binnen het eigen strategische beleid: Maak van het VIC een NIC, een Natuur Innovatie Centrum.

Er zijn regionale partijen die dit alternatief vlot willen trekken, zoals Het Brabants Landschap, het Kempisch Heideschaap, het Brabants Burgerplatform, het IVN Heeze-Leende en de gemeente Heeze-Leende. Wij roepen de WUR, de provincie Brabant en andere organisaties op om samen te kijken of hier een dergelijk Natuur Innovatie Centrum te realiseren valt. En om een dergelijk alternatief niet op voorhand onmogelijk te maken, vandaag nog een dikke streep door de plannen om het VIC nu een doorstart te laten maken als varkensbedrijf annex mestvergister en schrijf het VIC nu in op alle saneringsregelingen.

Sterksel, 17 december 2019

Wies de Haan

woordvoerder
Omwonenden VIC

Toine Leemans

Cluster Milieu
Dorpsraad Sterksel

Mari de Bijl

Gebiedsbeheerder
Brabants Landschap

Jos Vos

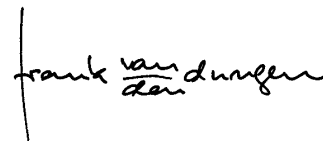
raadslid
Heeze-Leende

Henk Groenemans

Werkgroep Milieu
IVN Heeze-Leende

Frank van den Dungen

Bestuur Brabants
Burgerplatform

ⁱ WUR: strategisch plan 2019-2011, pag. 8

ⁱⁱ idem, pag. 43